

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények címzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy hóra . . . 1 ft 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög ccentiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyilttéri cikkek garmond sora után 20 kr. fizetendő.

A válság.

Bpest, febr. 2.

A kormány válasza általános megbotráncokozást okozott nemcsak az ellenzéki pártokban, hanem az egész országban.

Itt közöljük az ellenzék feltételeire a kormány üzenetét.

Minden elfogulatlan ember meggyőződhetik mindjárt az első olvasás után, hogy annak elfogadása egyértelmű lenne az öngyilkossággal.

Íme a kormány válasza:

1. Az ellenzéknek arra a követelésére, a melyet személyi garanciának nevez, azt feleli a kormány, hogy a megegyezést, ha létesül, a szabadelvűpárt konferenciájára elé fogja terjeszteni s azon lesz, hogy a párt elfogadja. Ez a párthatározat lesz az egészséges biztosítéka; de hogy a párthatározatot ki fogja megvalósítani: arról a kormány nem szol, sőt nem is vállalja a garanciát a párthatározat megtartásáért.

2. A kormány ragaszkodik abbéli kívánságához, hogy a provizóriumokon és az újonczmegajánlási javaslaton kívül az indemnitást is még ő (a Bánffy-kormány) kapja meg.

3. Az ellenzék követeléseit közt volt egy, mely a törvények igazságos kezelésének biztosítását kívánta, nehogy ellenzéki érzelmi ember üldö-sésnek legyen kitéve. Erre a kívánságra azzal válaszol a kormány, hogy hajlandó a pártkonferencián kijelenteni, hogy a követelés teljesítendő, de hozzát teszi, hogy ez eddig is meg volt: a törvényeket a múlt és a jelen szabadelvű kormányok is igazságosan kezelték. Azt is kijelenti a kormány, hogy az erre vonatkozó deklarációra befolyást az ellenzéknek nem enged.

4. A kuriai bíráskodásról szóló javaslatot, valamint a házszabályrevíziót a Bánffy-kormány maga akarja elkészíteni. (A mi annyit jelent, hogy az Apponyi munkáját a kuriai bíráskodásról és Polónyiét a házszabályrevízióról visszatartja.) — Kijelenti azonban, hogy ha az ellenzék ragaszkodik ahhoz a kívánságához, hogy ezt a két javaslatot a jövő kormány csinálja, akkor erre nézve előírja, hogy ez a jövő kormány először a kuriai bíráskodásról szóló törvényt biztosítsa mind a két Házban, de szentesítés alá csak akkor bocsássa, ha a házszabályok revíziója már el van fogadva.

5. A mi az inkompatibilitási törvény revízióját, a viczinálisok megrendszabályozását és a közigazgatás visszasságainak és kinövéseinek megszüntetését illeti, mindezekre nézve a kormány kijelenti, hogy ezeket a kívánalmakat elő fogja adni a pártkonferencián, mert ezekről már szó volt a képviselőházban is. A tisztviselők nyugdíjtörvényének revízióját azonban meg sem fogja említeni, mert erről a képviselőházban még szó nem volt, ennél fogva e kérdés rendezése a jövő kormány földatára lesz, a melynek kezét megkötni a Bánffy-kormány nem akarja.

A kormány üzenete felett ma tárgyalt az ellenzéki kiküldöttek konferenciája. Válasszának lényege a következő:

Az elaboratum hangsúlyozza, hogy az ellenzék az egész vonalon tanubizonyyságát szolgáltatja annak, hogy a megegyezés elé mind eddig semmi oly akadályt nem gördített, mely a tárgyalások megszakítására vagy meghiusítására okot szolgáltatott volna.

A válasz sajnálja, hogy a kormány legutóbbi üzenetében nem ugyan szavakban, de részint világosan kifejezett, többféleképpen értelmezhető és semmi garanciát nem nyújtó tartalmában mindazon kívánalmakat visszatartja, melyeket a közélet bajainak eltávolítása érdekében felsorolt az ellenzék.

Visszatartja nevezetesen a kormány:

1. A kuriai bíráskodásra vonatkozó és a választási törvény némely részének módosításával kiegészített törvény feltétlen megalkotását, sőt azt egyenesen a házszabályok rendelkezéseinek nagymértvű megszorításától teszi függővé, daczára annak, hogy az ellenzék a házszabályok olyatán revízióját, mely a szólásszabadság korlátozása nélkül, a sikeresebb tárgyalásokat előmozdítja, lojálisan megajánlotta.

2. Visszatartja továbbá a kormány az ellenzék első előterjesztésének III. alatti részében 2., 4., 5., 6. és 7. pontjai alatt felsorolt kívánalmakat.

3. Visszatartja a 8. pont alatti kívánalmat is, daczára, hogy a mindennapi élet azt a kiáltó látványt nyújtja, hogy ép az egészséges egyének oly esetekben is nyugdíjt huznak, a mikor erre a nyugdíj-törvény elegendő támpontot nem nyújt.

4. Visszatartja az ellenzék azon kívánalmát is, hogy a közélet bajainak

orvoslására legalább egy kötelező kormány-nyilatkozat állapíttassék meg, mely a jövőben követendő kormányzati és közigazgatási működésnek törvénytiszteelő és minden erőszakosságot kerülő irányát biztosítja. Visszatartja pedig akként, hogy ámbár a kormány késznek nyilatkozik arra, hogy a szabadelvű pártban nyilatkozatot tegyen, amde ennek szövege az ellenzéki pártokkal való megállapodás tárgyát nem képezné, sőt ezen szöveg az ellenzéki pártokkal nem is közöltnék.

A válasz behatóan kifejti, hogy miért kell az ellenzéki pártoknak ehhez a kívánalomhoz ragaszkodniok. A megegyezés természetével az ellenkeznek és csak kegyelem vagy diktatura számba menne, ha valaki a másik féllel az egyezkedés tárgyára nézve még csak megállapodási tárgyalásba sem kíván bocsátkozni. Lehetetlennek tartja az ellenzék, hogy a szabadelvű párt objektív elemei a többi pártokról másként vélekedhesenek, mint egyenjogu a másik félről.

5. A kormány visszatartja az ellenzék azon kívánalmát, hogy a garanciának tartott idemnity törvényjavaslat csak a jövő kormánynak szavaztassék meg, daczára annak, hogy az ellenzék a többi három javaslatnak még a jelenlegi kormány alatt leendő akadálytalan letárgyalásába — tekintve, azt, hogy Széll Kálmán ur a korona kívánságára szintén részt vesz a tanácskozásokbau, — belenyugodni hajlandónak nyilatkozott és hajlandó is,

Ezen visszatartítás következtében az eddigi tárgyalások eredménye akként áll, hogy a jelenlegi kormány:

I. Biztosítani kívánja az ideiglenes és végleges összes kiegyezési javaslatokat, továbbá a többi három javaslatnak és végül a költségvetésnek is akadálytalan letárgyalását.

II. Követeli az indemnitynek, közigazdasági provizóriumnak, horvát pénzügyi egyezménynek még a jelen kormányelnök alatti letárgyalását;

III. visszatartja az ellenzék összes kívánalmainak (a kuriai bíráskodás kivételével) komoly és reális érvényesülését, végül;

IV. az utóbbinak fejében követeli a házszabályok nagymértvű megszorítását.

Miután ez beláthatatlan időig húzódó tárgyalásokra szolgáltatna alkalmat, az ellenzék arról van meggyőződve, hogy tőle egyszerű kapituláció követeltetik,

továbbá, hogy a miniszterelnök az ő felségétől nyert felhatalmazás czéljától és szellemétől eltérő eljárása nem a békés megegyezés létesítésére, hanem csakis azon törekvéseknek megvalósítására vezetne, hogy a jelenlegi közállapotok fentartassanak.

Ha tehát a tárgyalások megkezdése óta eltelt 22 nap eredménytelen maradt, ez nem az ellenzéki pártokon múlt.

A válasz hangsúlyozza, hogy csak egy újonnan kinevezendő kormányelnök, kinek egyénisége nem képviseli a törvényteleneségek és erőszak rendszerének folytatását, lehet abban a helyzetben, hogy az ellenzéki pártokkal sikeres tárgyalásokat folytathasson és megállapodásokat létesíthessen. A dolog természete szerint is csak az újonnan kinevezendő kormányelnök lehet hivatva és képesítve felelősséget vállalni a létesítendő egyezményért.

A miniszterelnök eddigi állásfoglalásából származott bonyolult helyzetet segitendő, ajánlotta fel az ellenzék az idemnity kivételével a többi három törvényjavaslatnak akadálytalan letárgyalását, a mit azonban a miniszterelnök visszatartasított.

Az ellenzék meg van győződve arról, hogy a miniszterelnök ezen állásfoglalásában rejlik az ok, hogy a tárgyalásokban ő felsége egyes kívánságára résztvevő Széll Kálmán jóakaratu intenciója sem juthatott azon helyzetbe, hogy a miniszterelnök hozzájárulása nélkül a kibontakozás lehető módjára reámutathasson.

A válasz befejező részében kimondja, hogy az ellenzék a törvényen kívüli állapot mielőbbi megszüntetése érdekében kívánalmával a legszűkebb térre szorított, mindent megtett, hogy ez az állapot mielőbb megszűnjön és mindezek daczára az ellenzék kívánalmait a kormány részéről visszatartással találkoztak, a mi által nemcsak a megállapodásoknak, de a tárgyalásoknak lehetősége is megakasztatott. Nem marad tehát más hátra; minthogy az ellenzék teljes cselekvési szabadsága igénybevételenek jelzése mellett kijelente, hogy az eddigi előterjesztésekben följárlott alapokon kész most is — azonban minden halogatás kizárásával — megegyezést létesíteni, és még inkább egy újonnan kinevezendő kormányelnökkel tárgyalásokba bocsátkozni és sikeres megállapodásokat létesíteni.

A konferencia erősen hiszi, hogy az utóbbi uton mind a parlamenti rend, mint pedig a közélet nyugalmának helyreállítása, mind végül a törvényen kívüli állapot megszüntetése be fogna következni.

Mennyi a hamis bor?

El van az erdélyi részek közönsége maradván minden tekintetben. Nincs meg az élet-ösztöne, nincs meg az energiája, nincs meg a fejlődésre irányuló hajlama és teljesen ki van halva az akaratereje. A hogy a nagy apák ez előtt 2—3 száz esztendővel csinálták, úgy folytatják most a 4-ed, 6-od izigleni unokák. S ha nem megy, sírnak és jajgatnak. Engedik fejük felett el kótya vetyélni az utolsó viskót is és szent nem törődéssel nyugosznak belo, midőn kidobják őket a legutolsó talpalatnyi területéről is. Azután keseregnek, tenyerüket nyujtják a hatalom felé és tartatják magukat a közzel. A gazdasági egyletek az ő akciójokkal alvajárok között mozognak. Kormánybiztosok, gazdasági vándor tanítók, felolvasók falra borsót hánynak. Csudálkoznak, mire való mindez? Hiszen minden akció minden újítás munkával jár. A mi közönségünk a dologtól már rég elszokott. Az arány így áll: Száz ember közül értelemmel és fizikai erővel egy törekszik és dolgozik 5 ember helyett is. Husz ember néha mozdít valamit, hetvenkilenc ember csak létezik és csak akkor mozdul meg, midőn a gomra mozgásra kényszeríti. Akkor is kárára tesz önmagának és kárára tesz a köznek.

Előttünk fekszik a kereskedelmi miniszter jelentése az 1898. évi borhatalmításokról.

E jelentés szerint hamis bor találtatott 26 vármegyében, a fővárosban és 10 törvényhatósági jogú felruházott városban. Megvizsgáltak összesen 137 feltől 495 mintát s ezek közül 186 tiltott módon készült hamis folyadékok voltak.

Magában a fővárosban 62 fajta hamis bort találtak, 26 borpancsolónál.

Pécsen 6 borpancsolót kaptak 22 fajta folyadékkal. Pozsonyban 6 borpancsolót 20 folyadékkal, Tolnában 15 műbor gyárost, 74 pancsolással, Baranyában pedig 3-at 9 fajta lövével. Ung, Zala, Pest, Pilis megyék mind 10-en felüli borpancsoló gyárost tudnak felmutatni a 26 vármegye statisztikájában.

E statisztikának van egy ránk nézve szomorú pontja.

Szomorú pontja az, hogy az erdélyi részekből egyetlen vármegye, egyetlen város sincsen.

Azt mondják erre a királhágón tuliak: Boldog testvérek ti, ott a hegyen tul! Tejbe vajba fürdőztök, muskotály gyönyögről szűrt bort isztok!

Iszunk ám, pécsi bort s ha ezek nem győzik, kisegítik őket a Goldsteinok Kolozsvárt, a Bürgerek, a Hegyalján a szászok Medgyesen, Brassóban, Nagy-Szebenben.

Az Ellenzék tíz éve folytatja az agitációt a hamis bor gyártás ellen. Nem használt semmit.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1899. február 3.

A vizaknai 1849 febr. 4-iki szerencsétlen csatában elvérzett honvédek névjegyzéke.

— Sok — igen sok küzdelmek, megpróbáltatások viszontagságokkal teljes felszárad zajlott le nemzetünk életében korszakot alkotó nevezetes időtől fogva, midőn a magyar nemzet kivívott alkotmánya, szabadsága és függetlensége védelméért, nagyszámu ellenivel igen sok véres csatákat kellett küzdenie.

E véres csaták egyike a vizaknai 1849 febr. 4-iki csata is; melynek ma ötvenesforduló napját keblileg ünnepli Vizakna lakossága. Midőn kegyeletesen megemlékezik határain valódi hőshalállal elvérzett 349 honvédéről; a róm. kath. plébánia templomba érettk reuquem tartatik; azután a honvédek emléke és sírhoz a különböző testületek nemzeti- és saját zászlóik alatt kivonulnak; ott a dalárda hazafias énekeket énekel s tiszt. Borbáth Pál ur pedig alkalmi beszédet tart. Minek végeztével, a legidősebb honvéd-tiszt a többi öreg honvédek kíséretében, elhalt bajtársaik sírjára a városi lakosság nevében az elismerés, hála, tisztelet és kegyelet koszoruját helyezi le, kik a legszentebb eszmékért, a legmagasabb ideálokért, a haza szabadsága és alkotmányáért s népjogokért ra-

jongva, lelkesülten s hőiesen küzdve véreztek el!

Nevök, szabadságharcunk e dicső bajnokainak, a tiszteletük, emlékeztük és sírjok jelölésére emelt szerény szürke gránit emlék-kőbe vésvé nincsen; hisz azokat évtizedek alatti folytonos kérdőzösködéseim után sem sikerült mind megtudni. Azonban legyen szabad a jelen felszádos jubileumi ünnepély alkalmából a 349 hős bajnok majdnem felerésze mintegy 164-nek nevét e beces lap hasábjain az utókornak megörökítenem!

I. A 4-ik honv. zászlóaljából:

Bittorjác Mihály köztitűz, Fleischer Lajos főhadn. Pozsonyból, Fodor Imre százados Pozsonyból, Rohonyi N.

II. A 27-ik honv. zászlóaljából:

Adorján Péter küztitűz, Antonovics Antal őrmester Bácskából, Balogh Antal köztitűz, Bunyerác József őrmester, Fekete István közt., Ficzay Sándor köztitűz, Iratosi Pál közt., Kabos Elek őrmester, Kiss Todor tizedes, Micsky István tizedes Berettyó-Ujlaluból, Móricz István köztitűz Asszonyvásárról, Sándor István őrmester, Szakál Antal köztitűz, Szikray János őrmester Komáromból, Szikray János tizedes Dorosmárol, Szilágyi Bálint közt. Ér-Szilágykeserüről, Szilágyi János, Tallos András tizedes, Tólkésy Antal őrmester, Veress Sándor köztit.

III. A 31-ik honv. zászlóaljából:

Antal József közt. Zilahról, Antal János, Bodnár Antal szekeres-őrmester Szilágy-Somlyóról, Bucz János közt. Krasznáról, Biró Elek, Beringer György őrm., Cseke F.

közt. Krasznáról, Cseke Miklós közt. Krasznáról, Deési Antal őrm. Érsek Sándor Ákosról, Gólya Lajos tizedes, Gusza Lajos, Hajós László őrsz., Kállay Ferencz, Kasza György, Kasza János, Kállay László dobos, Kaper Sándor, Költő Ferencz hadn., Kapus István közt. Zilahról, Márton Sándor Ákosról, Mihali Mihály, Pap Ferencz tizedes Krasznáról, Péntek Bálint közt., Piroksa László közt., Péter Pál tized., Rab István őrm., Sándor Imre, Szölös József, Szölös Ferencz, Szántó László, Simó Mihály, Sza Mihály tizedes, Szacsavay Sándor tisztjelölt, Szabó Imre hadn., Sojmosi János, Szilágyi András dobos, Tóthfalusi Gábor Ákosról, Török Lajos számvéő őrm., Zsömböri István őrm. Zölderdődi Endre.

IV. Az 50-ik honv. zászlóaljából:

Adamkovics Antal főhadn. Zomborból.

V. Az 53-ik honv. zászlóaljából:

Zalányi Kálmán százados.

VI. Az 55-ik honv. zászlóaljából:

Sztupa Lajos őrm. N.-Váradról.

VIII. Az 57-ik honv. zászlóaljából:

Czakó Antal tizedes.

VIII. A 75-ik honv. zászlóaljából:

Csoma Sándor köztitűz Torda vidékéről, Derzsi N. közt. Tordáról, Keszi Ferencz közt., Kovács Lőrincz, Magyar László közt. Alpestről, Nagy Ádám közt., Zalányi Péter közt., Székely Pál közt. Tordáról.

IX. A 87-ik honv. zászlóaljából:

Boda Hektor közt. Marosszékről, Gálly

Lajos, Kibédy N. közt. Kinizsy Károly tizedes, Mátyus Márton közt.

X., Szatmári önkéntes zászlóaljából:

Balla Bertalan százados N.-Károlyról, Kiss Elek tizedes Dengelegről, Kulin Ferencz, Várady Pál tizedes.

XI., Torontáli szabadsapatból:

Dekesz Antal főhadn. Torontálm.

Mátyás-huszárokból:

Bántó Mihály közhuszár, Gáspár Samu, Kékedy István közh., Kónya (Szabó) Ferencz közh., Kolozsváry Sándor Kolozsvárról, Nyiry József közh., Nyilas János közh. Magyar-Gyerő-Monostorról, Szabó Ferencz közh., Várady N. főhadnagy.

Vilmos-huszárokból:

Czegény András közhuszár Debatácsról, Széký Dávid hadnagy.

Tüzérekéből:

Bona Miklós a pesti 5-ik ütegből, Bross Samu ágyuszekeresz a pesti 5-ik ütegtől Pestről, Cservenska tüzemester N.-Váradról, Drummer köztitűz, Fehér András köztitűz, Fischer Nándor közt. Pestről, Hochholzer közt., Jaszter tüzér a pesti 5-ik ütegből, Kopasz János tüzér-őrmester, Löbl Dávid tüzér-őrmester, Luka tüzér a pesti 5-ik ütegből, Magyar Pál (festő) tüzérirányzó a 87. z.-a. Láposról, Morik Károly tüzértizedes Baróthról, Rimanóczy köztitűz Nagyváradról, Szabadó András tüzér főhadnagy, Szabó János tüzérhadnagy.

Következőkről felderítve nincs, hogy melyik gy.-zászlóalj, vagy huszárezredből valók:

Adorján Miklós hadnagy Mezőkövesdről, Antonovics Albert hadnagy Bácskáról, Balla Károly, Beke József közhonvéd Baróthról, Burján János Vizaknáról, Beeskerek László közhonv., Cseh Lázár Szentkatolnárol, Csizsár Domokos, Démer Károly Kolozsvárról, Erzsey János köztitűz, Értövy őrmester, Farkas Mihály őrsvezető Bihar megyéből, Fazakas Bálint közhonv. Kabáról, Fazakas Sándor köztitűz, Ferencz András köztitűz Szőkefalváról, Gyujtó N. Maros-Vásárhelyről, Haller N., Házy Péter őrmester, Horváth Károly huszár-hadnagy, Illyés Antal szakaszvezető Gyergyó-Alfaluból, Kaczér Gáspár közhonv. Kassáról, Karika Mihály közhonv. Biharm., Király János közhonv. Maros-Ujvárról, Király József közhonv. Maros-Ujvárról, Kulin András nemzetőr-főhadnagy, Körösy N. hadn., Lerk János őrmester Kőszegről, Leo János őrmester, Miskolezy József Örmény-Székesről, Mátyás közh., Nagy Antal közhonv. H.-Mező-Vásárhelyről, Pap Mihály közhonv. Kabáról, Pendl István Nagy-Károlyról, Popeszkal N. honvéd százados, Pongrácz József huszár Küküllővárról, Rákossy András hadn. Székelyföldről, Róti László Bürkösről, Rombauer Richárd hadnagy, Schönfeld Móricz honvéd, Szalanczy László Örmény-Székesről, Szolga István szekeres-köztitűz, Szotyori Sándor Kézdi-Vásárhelyről, Szöcs János hadnagy, Soós Márton, Talián János huszár Székely-Udvarhelyről, Tózsér Mihály tizedes Kabáról, Tajnay József köztitűz, Vigh József köztitűz Kolozsvárról, Zalányi Miklós közhonvéd.

A ki felszólalhatott volna, azt elhallgatatták (telt a pancsolás árából), másoknak az érdekeivel ellenkezett, a szőlős gazdák nem sokat törődtek, hiszen ők nem tehetnek többet, mint az ősapjuk.

Az uradalmak intézői szemet hunytak, a gazdasági egyetlek pedig többnyire csak azt intézik el, a mi felülről jön. A kereskedelmi és iparkamaráknak is lett volna beleszólásuk, de hát itt sem törődnek vele.

Ily körülmények között nem lehet esdálni, hogy Bürger Márton négy ökrös szekérrel hordatta a vizet éveken keresztül nagy pénzéjébe; minden ember látta, csak a hatóság nem látta, sőt kevésbe mult, hogy hamis borokkal szerzett milliója segélyével udvari szállítói címet, vagy magyar nemességet nem kapott.

Gyártják Kolozsvárt a borokat többféle s nem esipték meg, csak Goldsteint. Gyártják az erdélyi részek több városában, a kereslet szerint nagyban és kicsinyben.

Olvasóink tanuink arra nézve, hogy mi minden évben szót tettünk e miatt.

Nem hallotta meg senki.

Ez év július—aug. havában a megcsipett Goldstein esetével kapcsolatban ügyekezünk felrázni a közönségünket és akcióra öbresztetni a hivatalos borellenőröket.

Nem sikerült. Ez év november havában, napokon keresztül tárgyaltuk a dolgot. Buzdítókrul vezetttük, a hatóságokat és a borellenőröket. Előlj jártunk; városról városra, faluról falura, kalauzoltuk őket.

Bevilágítottunk a pénzékebe, a műhelyekbe.

Mi lett az eredmény?

Az eredmény az lett, hogy két hónap alatt az erdélyi részekből több pancsolt bort tudtak össze szedni, mint egy fél év alatt a Királyhágón tuli részek összes megyéiből.

Ha ilyen mizeriák vannak ennél az egy tárgynál, ilyen több évre menő betegségek, képzelné lehet, mennyi a korrupció és visszaélés más tekintetben.

Ezekről is szólnuk jövőre.

S. K.

Krivány Aradon.

Arad, febr. 1.

Délután 3 óra 55 perczkor érkezett Aradra a személyvonattal Krivány, az utolsó harmadosztályú kocsi külön szakaszában. A közönség szinte megrohanta az érkező vonatot de csak egy szuronyos fogházör szállott ki a kocsiából, s a pályaudvar előtt beült abba a fiakerbe, melynek bakján várta egy másik fegyveres fogházör.

Kriványt a vonat tulsó oldalán szállította ki a fogházfelügyelő s a csomagfelvételi épület felé kerülve, a vasuti postahivatal mellett kísérte az indóház előtt készen álló fiakerbe.

Kriványra mindjárt ráismert az egész közönség. Semmit sem változott azóta, hogy megszökött Aradról.

A megjelenése olyan, mint egy elegáns világfi: minden ruhadarabja a legújabb divat szerint való.

Fején fekete magas kalap volt. A ruházata: térdig érő fekete teli kabát, két bárszony gallérral, sötét szürke, cskos nadrág, gombos cipő, nyakán téglavörös, sárgakockás eszokor nyakkendő, mely tarka puha ingmellen fekdtt.

Az egyenruhában levő, fehér sapkás fogházfelügyelő nem maga előtt vitte Kriványt, hanem mellette ment, mutatta neki az utat. Krivány zsebre vágta kezét s mereven a földre szegezte szemét, igyekezett a kíváncsi pillantásokat kikerülni. Még oldalt se mert tekinteni, senki a szemébe nem nézelt. Megbánás, nagy levertség ugyan nem

látszott azon az arcón, inkább boszszankodás, hogy ez a csöcselék elállja az utját. . . Mikor a felvételi épület mögé kerültek, azt mondta Krivány a fogházfelügyelőnek:

— Hiszen nem jól megyünk!

— Jól megyünk, csak siessünk! mondta a kísérő.

Mert itt már elébük került a tolongó sokaság, majd elnyelte szemeivel Kriványt. A közönségnek feltűnt, hogy a fogházfelügyelő csak úgy kísérte az elegáns Kriványt, mintha titkára volna. Mindenki tetszése szerint bámulhatta a nagy férfit, a ki se jobbra, se balra nem tekintve sietett a kocsiába jutni. Közvetlen mellette mondogatták:

— Ez az! Ez Krivány!

— Csakhogy megjött!

— Milyen elegáns!

Előbb Krivány, majd a fogházfelügyelő szállt be a kocsiába, mely sebes vágatva hajlatott a városba. — A járó-kelők utána néztek a rohanó kocsinak, mely a megyeháza felé tartott, hol százakra menő bámulo közönség várta. A fiaker begördült a megyeháza udvarába s annak legbelső zugába állott meg.

A közönség betódult az udvarra a koci után de a fogházörök visszaszorították. Előbb a fogházfelügyelő azután egy hirtelen elegáns alak ugrott ki a kocsiból beszaladt a fogház ajtaján. Az udvaron álló közönség s a megyeháza folyosóin levő tisztviselők alig láthaták egy pillanatra Krivány arczát.

Kriványta fogházfelügyelő irodájába vitték az emeletre, ahol Dezsőfi Mihály mindjárt bevezette a nevezetes vendéget a fogház törzskönyvébe. Felvette a személyleírását s ezután átment az ügyészrege jelentést tenni eljárásáról.

Parez György kir. ügyész nemskóra megjelent a fogházba s tudtára adta Kriválynak, hogy mint fogoly, tartsa magát szigorúan a fogház szabályaihoz, ellenesetben kénytelenek lesznek megvonni a kedvezményeket, melyeket mint vizsgálati fogoly élvez.

— Nem lesz rám panasz. Tudom én mit kell tennem . . . mondta Krivány.

Mikor az ügyész elment, gyomorhajáról kezdett a fogházfelügyelőnek panaszkodni, aki megnyugtatta, hogy majd megvizsgáltatják a törvényszéki orvossal.

Senkit persze hozzá nem bocsájtottak. Egy aradi ügyvéd ugyan igyekezett valami ürügy alatt bejutni a szobába, ahol Krivány ült, de a fogházfelügyelő elutasította.

Hét óraker vezette a fogházfelügyelő a czellájába: a földszinteu levő 3. számú szük szobába. A berendezése ennek is olyan mint a többi: vasággy, szalmazsákkal és pokroczbal, és egy szék. Ez az egész butorzat, de az asztalon egy korsó viz is van.

Ez ugyan nem valami kényelmes lakás, olyan finom urnak, mint Krivány volt! A kosztja sem lesz irgylendő. Ha hozzátartozói nem élelmezik — ami mint vizsgálati foglynak meg van engedve — akkor ő is csak a rendes rab-kosztot kapja: egyszer napjában, déiben levest és főzeléket, néha főtt húst és főzeléket, néha főtt húst és tészát. Se reggeli, se vacsora nincs.

*

Tegnap délelőtt hallgatta ki először Krivány Jánost az aradi kir. törvényszék helyettes vizsgálóbírója: dr. Körtvélyessy György.

Kriványt délelőtt tíz óraker vezette fel egy szuronyos börtönőr a fogházból a törvényszéki épületbe. A czellától a vizsgálóbíróhoz ott vezet el az ut, azon a folyosón, melyen a gyámpénztár van s Krivány viszont láthatta tizenhatéves „működése” szinterét. Mikor a megyeháza udvarán s ezen a folyosón végig vezették, a tisztviselők mind ott állottak az ablakoknál s Krivány ur egész kedélyesen, mosolyogva köszöntgetett egykori hivatalnok-társainak. . . Az ugylátszik, nem bántotta, hogy a köszönését senki sem fo-

A küzdéteren maradt hős bajnokaink közül mintegy 300 száztiiz ölnyi mélységű „Nagy-Akna” nevezetű soknába hanyatott be a csata utáni napon; 30 évig eltemetéséről senki sem goudoskodott. 1880. okt. 3-kán igénytelenségem eltemetésüket eszköztelte, s részint saját, részint pedig közadakozásból összegyűlt pénzből sirjokhoz szépen kicsiszolt, s felirattal ellátott szürke gránit emléket emelt.

A sorsnak különös játéka, jegyzi meg Graza jeles történelmi művelben, hogy ezekből a holt vitézekből 1890. júl. 3-án, tehát negyvenegy év mulva, nagy felhőszakadás folytán a „Nagy-Aknába” beömlött víz által (nem 7 mint Graza feljegyzí, hanem) 6-nak hullt teteme a vízszínre feljött, felbukkant. A sós víz csodálatos módon az enyészettől teljesen megőrizte tetemeiket. Mely esemény országsszerre nagy felűntést okozott akkor. Sokat beszéltek és írtak róla. A helybeli nép úgy, mint a vidéki szent félelemmel járult a hősök teteméhez, s találgatta: vajjon miért jöttek vissza. Talán azért, hogy megnézzék: szabad-e a haza, s érdemes volt-e érte meghalni! ? —

Eltemetésök a honv. emlék délkeleti részéhez roppant közönség jelenlétében impozáns módon történt meg.

* * *

Legyen e becses lap hasábjain e szerény sorok által, a vizaknai 1849 febr. 4-ki csatában elvérzett hős bajnokok emléke felújítva s megszentelve a nagy olvasóközönség előtt is! . . . Szent emlékek felújítása legyen a honfiai lelkesedés, önfeláldozás, hazaszere-

gadta, de arca rák vörös volt. Hát mégis tud pirulni Krivány? . . .

Körtvélyessy Györgynél fél óra hosszat tartott Krivány első kihallgatása. Bevallotta minden vonakodás nélkül a terhére röt büncselekményt: a sikasztást. A beismerő vallomás után a vizsgálóbíró, dr. Parez György kir. ügyész indítványára, elrendelte ellene a vizsgálati fogságot, amibe Krivány belenyugodott.

— Nem kíván felebbezni? — kérdezte tőle a vizsgálóbíró.

— Minek? Csak huznám az ügyet! — felelte Krivány, kinek ugylátszik, sürgős a dolog . . .

SHINHÁZ.

Géczy sikere.

(„A Sárdy-ház” első előadása a kolozsvári Nemzeti Színházban 1899 február 1-jén.)

Egyszerű történet. A *Gyimesi vadvirág* és az *Ördög mátkája* szerzője ir egy harmadik darabot. Bejárja a fővárosi színházakat, de sehol sem adják elő. Nem adják elő, mert ha véletlenül előadnák, tegyük fel a budapesti Nemzeti Színházban: kisélné, hogy Géczy István olyan hatalmas drámaírói tehetség, a ki versenyt tud szaladni azokkal a külföldi nagyságokkal, a kik jelenleg Európászerte uralják a színpadot.

Ennek az embernek minden büne az: hogy magyar. Mert ugy-e furcsa dolog is az, hogy valaki olyan darabot írjon, melyben úgy tudjon jellemezni, hogy önkéntelenül az ünnepelt Hauptman Gerhardra gondolunk; olyan mesteri technikával és szinszerűséggel csinálja meg darabját, hogy akarva nem akarva a nagy Sardoura gondolunk; annyi drámai mélység és erő van benne, hogy néha a norvégek nagy drámaíróját juttatja esztünkbe és most képzeljük el: ennek a darabnak tárgya magyar, levegője a magyar föld levegője, alakjai tösgyökeres magyar alakok, jellemei magyar jellemek — szóval az egész darab izről izre magyar! Hát bizony ez elég baj szegény Géczy Istvánnak nézve! Miért nem született Géczy inkább francziának. Akkor 10 párisi színház veszekedne a Sárdy-ház fölött, ő meg huzná a busás tantimeket, ügynökségek veszekednének fölötte, egy-két év mulva lefordítanák magyar nyelvre is, elődnák Budapesten s akkor áhitattal beszélhők egymás közt, hogy „de bizony csak a francziák tudnak kitűnő darabokat írni” és így aztán a fővárosi közönség is részesülne abban a szerencsében, hogy a Sárdy-házat láthassa.

Igy csak a kolozsvári publikumnak volt alkalma látni. A Sárdy-házat ide hozta a szerző. Itt adták először. Ezelőtt két héttel két terjedelmes társzaban foglalkoztunk előre a darabbal s a mit akkor írtunk róla, azt a közönség mind szentesítette: mert a Sárdy-ház olyan fényes, hatalmas sikert aratott, a minőt magyar darab nem aratott már évek sora óta. A közönség ünnepelte Géczyt, ugy, a hogy csak nagy, Istentől megáldott nagy tehetségeket szoktak ünnepelni. Mióta a darabot előadták, mindenütt csak ez volt a beszélgetés tárgya: Géczy és a Sárdy-ház. Ime a sors ironiája! Mit Kolozsvárt egy színműíróit ünnepelnek, kig a fővárosban nem engedtek szöbhoz jutni: addig odafénn szomoruan publikálják, hogy a Mészáros-pályázat eredménytelen, az 1000—1000 forint jutalmat kiadni

tet s szabadság érzetének emelése, fokozása és glorifikálására, megörökítésére ama, nagy eszméknek, melyekért ők oly lelkesülten harczoltak! . . . Legyen meggyújtv a kegyeletes megemlékezés, tisztelet és hála szövétnéke irántok Vizakna határain tul is, a hol volt végső küzdelmük, a hol lettek oly dicső, oly hősi halálunk részesei. Ennek fénye s melege soha ki ne aludjék irántok; őrizze meg emlékeket s tegye nemzedékről-nemzedékre még áldottabbá! . . .

A virágfúzőrek s koszoruk, melyek ma közös sirjokra tétetnek, idővel elhervadnak elenyésznek; idővel a koszoruk szép selyem szalagjai is fátýolfoszlányokká lesznek.

Csak a szívbeli hazafias kegyeletes érzet és írott-emlék maradó óre a dicső emlékének!

„Nyugodjanak ők, a hősiak, hogy Bajza Apotheosisa szavaival éljek — dülő csaták után; nyugodjanak ők, sirjok felett zödeljen bokor virány. Csatájok a védelmezett népjog csatája volt, melyet szent eskü, szent kötés ellen zsarnok típot. Keblőkben a közérdekek szerelme lángola, karjokban tiszta honfitüz szabljája villoga! . . .

„Sirjok felett kezdj, dalos madár dalba, Nyíló tavasz virággal azt boritod! Halkan szállj át rajt ősz siró fuvalma, Csöndes álmutak meg ne háborítsd. . . Honfi! merengve állj meg ott a dombon, Vándorutad ha feléje vezet: Szent poraikra ajkád áldást mondjon, Ihlessen meg hálás emlékezt; S kik érted haltak — gondolj a dicsőkre, Félistenekkel csodás nagy időkre! — (Lamberth Géza Pápai honvéd-szobornál)

Szentkatolnai Bak Endre.

nem lehet, mert egyetlen darab nem akadt a 64 és 12 között, mely tehetség nyomait viselné magán! Ilyenek a mi irodalmi viszonyaink.

Géczy darabját most ujra nem ismer-tetjük, csak hatásáról és előadásáról szólnuk. A színházban óriási publikum jött össze, minden jegy elfogyott. Nagyobb érdeklődéssel, feszültebb várakozással alig nézték még darabot, mint ezt. Az első felvonás, a darab merész exozicziója általános csodálkozást egyszersmint olyan nagy hatást tett, hogy a szerzőt már ekkor nyolczszor hívták a lámpák elé. A második felvonás fokozta a hatást. Ez a felvonás olyan mesterien van felépítve, jelenetről jelenetre fokozza az érdeklődést, úgy, hogy mikor a második felvonás végelemete befejeződött, egyszerre, orkászserüen hangzott fel a taps, ezer torokból tört elő a tetszés szava s a publikum szünet nélkül hivta lámpák elé a szerzőt. Legjobban jellemzi a hatást az, hogy egyik kiváló írónk e felvonás után így szölt oda barátaihoz:

— Ezt csinálja meg jobban Sardou!

Van igaz benne. Ez a felvonás nagyszerüen van felépítve. Azt is hinné az ember, hogy a hatást már fokozni nem lehet és különös, de ugy van: az utolsó felvonásban Géczy fokozni tudta. Leirhatlan hatása van az utolsó felvonásnak. Érezzük, hogy itt valami borzasztó dolog fog történni, de még csak nem is sejtjük, mi lehet az. A férj hűtlen feleségét és a csábítót akarja megölni, de ugy, hogy ő mégse legyen gyilkos. De hogyan? A végén tudjuk meg csak, mikor a csábítót, a hűtlen feleséget és őt magát is a lángban égő és összeomló ház temeti maga alá. Leirhatatlan e felvonás hatása. Mikor a közönség pár pillanat mulva felcsudott a megdöbbenésből, akkor tört ki a taps, s a szerzőnek és a szereplőknek nem is tudni hányszor kellett megjelenniök a lámpák előtt.

Az előadás kitűnő volt. Sárdy Tamást *Bartos* Gyula játszotta szép sikerrel. Mindent megtett, a mint egy tehetséges, ambítiózus fiatal színésztől válni lehet. Látszik, hogy alapos tanulmány tárgyálva tette a szerepet, mert igen szép, kimagasló momentumai voltak alakításának. Teljes elismerés illeti őt. Balla Irén színésznőt *Fáy* Szeréna játszta, a ki ebben a nehéz szerepben igazi művészi ábrázolást nyújtott. Az első felvonásbeli jelenete, mikor sorsát beszél el, megindító volt. Gyönyörű momentumai voltak a második felvonásnak is, melynek megjátszása igazi nagy művésznőt követel, mint a minő Fáy Szeréna. Ő pompásan játszta meg ezt a lélektani ellentétékből alkotott szerepet. *Pataki* Garami Bélát játszta sikerülten. *Baróti* Irma igazi közvelenséggel játszta meg Sárdy leányát és egészben igen sikerült dolgot nyújtott. *Turchányi* Olga utólréhtlen kedvességgel játszott egy kis parasztlányt. Ilyen csak ő tud lenni effajta szerepekben. *Szentgyörgyi* genialisan csinált meg egy éhenkorász veterán színészt. Igazi kabinetalak volt. Az elsőfelvonás színészjelenetben egy tipikus szinigazgatót sikerülten játszott *Nyárai*, a többiek is *Vendrei*, *Janovics*, *Tompa*, *Váradí*, *Heltai* egytől-egyig jók voltak. *Iványi* mulatságosan játszott egy parasztsuhanczot, *Marosi* Adél egy kisvárosi pletykás asszonyt, *Leövey* egy zsidó fogadóst, *Árpási* Kata egy komika szerepet. *Kassai*, *Török* s a többiek mind jók voltak.

A rendezés s az utolsó felvonás sikerült scenirozása *Vendrei* érdeme. A darabot a második előadáson is zsufolt ház nézte, a szerzőt akkor is lelkesen ünnevelték és minden felvonás után lámpák elé hívták. (b. á.)

*

Korányi Frida indiszpozicziója miatt ma *Carmen* kerül színe negyedszer, s *Troubadour* jövő keddre halasztatott, ugyancsak a kisasszony vendégfölléptével.

*

Tartuffe kerül színe holnap szombaton. *Molière* kitűnő vigjátéka évek óta nem adatott Kolozsvárt, s az igazgatóság csak köteleességet vélte teljesíteni, mikor a klasszikus darabot fölelevenítve, állandó műsorába vette fel, s ehhez képest gondos kiosztással és szorgalmas próbákkal igyekszik az előadást művészi színvonalra emelni. *Janovics* nagy ambícióval készült a sok tudást igénylő czimszerepre, ki mellett *Baróti*, *Laczkó*, *Turchányi*, *Bartos*, *Leövey*, *Pataki*, *Tompa* és *Vendrei* játszáka a jelentősebb szerepeket.

Mulatságok.

A teke-társaság estélye. A kolozsvári teke-társaság a mult évben a Házsongárdban kertet vásárolt s azon kugli és mulató helyiséget akar berendezni. A társaság elhatározta, hogy a telek szerzés és építési költségek fedezetére évenként hangversenynyel egybekötött házi estélyeket rendez. Az első ily nemű estélyt szerdán este a New-York szálló földszinti nagy termében rendezték, mely minden tekintetben sikerült. Az estélyen nagy számú férfi előkelőségen kívül a női társadalom tagjai oly nagy számban je-

lentek meg, hogy a terem már a hangverseny kezdetén szorongásig megtelt. A hangversen 9 óra után vette kezdetét. Első helyen *Csárdassy* Ilona kisasszony ült a zongorához, s általános tetszés mellett játszta el, Székely Imre 34-ik magyar ábrándját. A közönség zajosan megtapsolta a játékát, ráadásul még egy népdalt játszott el, szintén sürű tapsok mellett. Utána *Leövey* Leo, a Nemzeti Színház tagja *Stefanidesz* karnagy pompás zongora kísérete mellett néhány kuplét adott elő. A közönség kitérő tetszéssel hallgatta a jóízű bohóságokat s a derék művészt zajosan tapsolta. Erre következett az estély fénypontja. Székely Irén kisasszonynak a Nemzeti Színház bájos primadonnájának éneke. A színésznőt már megjelenésekor lelkes óvácszióban részesítette a közönség. Elsősorban a Gárdisták dallamos keringőjét énekelte el óriási hatással. A viharos tetszés nyilatkozatokra még egy spányol és egy franczia dallal, majd utóbb magyar népdallal kellett megpótolnia. Tán felesleges is mondanunk, hogy valamennyit gyujtó hatással énekelte s a közönség minden szám után lelkes taps és éljenzéssel adott kifejezést a tetszésének. A műsor utolsó számát képezte „Az elkényesztetett fénj” című ismert vigjáték melynek két szerepét dr. *Esterházy* Lászlóné urnő és *Pataki* Béla a Nemzeti színház tagja adták elő általános tetszés mellett. Különösen dr. Esterházy Lászlóné urnőt tüntette ki a közönség zajos tetszési nyilatkozatokkal kedves és keresetlen játékaért. Méltán osztozott vele a sikerben *Pataki* ur is. Nemsokára reá megkezdtek a tánczot, melyben mint egy 80 pár vett részt. A kitűnő multság reggel 6 óraker ért véget.

*

A kolozsvári izraelita nőegylet f. h. 4-én szombaton, Schwarz Józsefné alelnök belközp-utczai lakásán kötökét rendez, melyen vendégeket szívesen lát.

*

A *bethleni* római katolikus templom orgona-alapja javára Bethlenben, 1899. évi február hó 11-én, szombaton a Casinó termében zártkörű táncmultság rendezetik. Védnökök: Bíró Gyula, e. gondnok. Flóth T. Adolf, e. főgondnok.

A *Marosvásárhelyi* jótékony nőegylet és Clotild székely leányvárvaház javára, 1899. évi február hó 14-én (hushagyó kedden) a Transsylvania dísztermében nőegyleti bált rendeznek. Védnökök: Mikó Árpádné sz. Turman Anna, Tolnay Reginaldné sz. báró Wesselényi Jenke. Védnökök: Mikó Árpád, Décsy Zoltán, Bucher Károly, Bürger Albert, dr. Kabdebó Ferencz. A rendező bizottság élén: Bürger Albertné, Csontos Olivérné, Deák Lajosné, dr. Kabdebó Ferenczné, Keszler Edéné, dr. Láni Oszkárné, dr. Molnár Gáborné, Misz Olivérné, Nagy Lajosné, Páll Károlyné, Pap Andrásné, Richtzeit Pinkászné, Schönstein Gyuláné és Weer Györgyné álnak.

A választási harcchoz.

Ahoz a minden elvi alapot nélkülözni látszó küzdelemhez, a mely a II. kerület gazdtalanná vált mandátuma körül a helybeli szabadelvű párt körében megindult, nekünk, mint az elvi alapon küzdő tábor organumának, édes-kovács közünk van. A küzdelem egy pár mozzanattal azonban nem lehet megjegyzés nélkül hagynunk.

Szeretnők ugyanis tisztába hozatni az u. n. szabadelvű párt két jelöltjének elvi álláspontja között esetleg talán mégis létező különbségek mibenlétét. És erre a „Magyar Polgár” magatartása miatt van okunk.

Ez az újság, a melyet az erdélyrészi szabadelvűek hivatalos organumaként honorálunk, mult szombati czikkében ugy bontott záslót Feilitzsch br. mellett, mint a ki „temperamentumánál és koránál” fogva a *határozottságot* képviseli.

Ebből a mai viszonyok között mindenki azt következteti, hogy Feilitzsch br. tehát a szabadelvű párt azon csoportjához tartozik, a mely az ellenzékkal szemben az agresszivitást képviseli s a mely előtt az ugynevezett „*Schmeidigkeit*” képviseli a legjelentékenyebb államférfiúi tulajdonságot.

Ezzel szemben aztán furcsán veszi ki magát, hogy ugyanakkor, mikor a „M. P.” Feilitzsch bárót, mint a liberalizmus egy retenthetetlen Bayárdját (szinte azt írjuk: Holubárját) szerepelteti s neki a Gajráy Ödön századában mintegy szakaszvezetői rangot látszik Zeyk Gábor mellett vindikálni, másfelől ismételten és nagy hangsulyozással erősitgeti, hogy Hegedüs Sándor, városunk I. kerületének képviselője, a kit a „nagy békebarát” néven emleget a budapesti publicistika, a Feilitzsch jelöltségét pártolja.

Engedjen meg a „M. P.”, de mi egy kis logikai kézagot látnuk ebben a magatartásban és annál inkább elvárjuk tőle ennek az elenyésztetését, mert — mint legújabb számából látjuk — t. lap társunk a Hallerpárt egyes vezetőivel, nevezetesen Piszitóry Mór dr.-ral szemben nagyon is hangsulyozza a logika követeléseit.

Nós hát ehhez is van egy tiszteletteljes megjegyzésünk.

Concedáljunk ugyanis, hogy Pisztóry Mór dr. urnak vannak u. n. „dissidens” veletlenségei. De azt kérdezzük a „M. P.”-tól, hogy ha ezek a veletlenségek — mint ő írja — disqualifikálnak valakit a „M. P.”-és pártja bírálmára, hogy szerepelhetett (ha ugyan tényleg szerepelt) Deák Albert dr. azon a bizonyos „orthodox”-ajánló gyűlésen, mint a párt jegyzője? Hisz ez az ur sokkal messzebb ment a dissidens veletlenségek fitogtatásában, mint bárki a szabadelvűek nemes társaságában. Elment egészen a „Hazánk” redac-tiójáig, a mi már szintünk is igen távol esik a Grand kávéháztól és a New-York emeleti helyiségétől, szóval az orthodoxok templomaitól.

Avagy — és ez volna a harmadik, amit a „M. P.”-ral egyetértésben tisztába hozni szeretnénk. — Vannak ellentétek, a melyeket a pártvezetőség mindenképp igyekszik kiegyenlíteni és ismét vannak olyanok, a melyeket kötelességében állónak tart kielesíteni?

Ez látszik pl. abból az utánjárásból, a melylyel Dobál Antalát látták jónak e küzdelem tartamára is magokhoz lánczolni, ugyanakkor, mikor Haller Károlyt az önértetét ért ismételt sotticeik után ismét meg akarják alázni.

A mi ebben személyes természetű momentumai, az az érdekeltekre tartozik. Ebből a szempontból, mi nem szólnunk pl. ahoz, hogy Dobál Antal annyira meghatotta ez az utánjárás, hogy a „New-York”-i templomban esténtként egygyütt nyújtja be az áldozatot a liberalizmusnak azzal a Weis Józseffel, a ki a szabadelvűpárt tagjaival, nő meg az *oláhokkal* szövetségben megbuktatta őt az ügyvédi kamarai választásoknál. Hisz a végén Dörgő Albert is egygyütt végzi azt el Sándor Józseffel. Hanem azt hisszük, hogy egy pártnak a magasabb szempontokból is illik számolnia tagjai egyéni érzületével és főleg önértetével. Haller Károly drral szemben azonban erre nem látszik az ő pártja reflectálni. Boykottálta, mint polgármestert, megbuktatta, mint városi képviselőjelöltet az *ellenzéki* Benigni Samuval és most, miután előbb jól meggrugdalta, azt követeli tőle, hogy hozzon újabb áldozatot az u. n. pártegység bálványának.

Mondhatjuk, hogy a szocializmus falanster-rendszere sem csinálhatná tökéletesebben az *egyéni* semmibe vételét, mint a hogy nálunk a szabadelvűség *ezégre* alatta „M. P.” pártja csinálja. (M—r)

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, február 3.

— **Új regényünk.** Lapunk keddi számában befejezett regényünket új regény váltja fel, melynek címe: „*Egy modern Antonio.*” A regény közlését ma akartuk kezdeni, de mai hosszú tárczánk miatt kifogyván a helyből, a közlés megkezdését holnapra halasztjuk el. Az érdekes angol regényt, melyet ez uttal is rendes regényfordítónk *Amica* fordította a lap számára, olvasóközönségünk bizonyára kedvelni fogja.

— **Gyertyaszentelő boldogasszony.** A tegnapi ünnep alkalmából Kolozsvár összes r. kath. templomaiban istenítiszteletek voltak, melyeknek bevezetésűl a miséző pap megszentelte a hívők által hozott gyertyákat. A főistenítiszteletet a plébánia templomban tartották meg, a hol a misét nagy segédlettel *Bíró*. Béla apátplébános mondta. A kegyesrendiek templomában a misét dr. *Vince* József tanár a szokott segédlet mellett olvasta. Mise alatt a főgymnasiumi dalárda énekelt meglepő szépen és sok precizitással.

— **Jelölés suttyomban.** A következő sorokat vettük egy vasuti tisztviselőtől: Se a kormánypárt helyi hivatalos lapja, se egy plakát nem tudatta a választás közönséggel, hogy mi fog történni a New-Yorkban. Ugy látszik, féltek a nyilvánosságtól az intézők és *zárt gyűlésre* hívtak össze egynehány kipurált pártbírt, hogy báró Feilitzschot jelöljék. Ez az eljárás, azt hiszem, a legkevésbébb tetszhetett első sorban a nemes bárónak, a kit így suttyomban jelöltek s másfelől a választó polgároknak, a kiket annyira sem becsülték meg, hogy egy ilyen fontos aktusra meghívják.

Egy kollegám, ki *szerencsés* volt e gyűlésre meghívót kapni, a következőket mesélte el különben annak lefolyásáról.

A gyűlésen Dobál Antal ügyvéd elnököl a örömmel üdvözölte a *szabad meggyőződés* polgárait.

Ezután Gidófalvy István közjegyző ajánlotta jelöltnék báró Feilitzsch Arthurt. Fölémeltette Feilitzsch báró kiváló tehetségeit, önzetlen és lankadatlan működését, a melyet évek óta folytat a társadalmi téren. Utalt kiváló érdemeire, melyeket a magyar állam-

eszmé szolgálatában szerzett, midőn mint erdélyrészi erdőigazgató, a havasokban és másutt is a magyar szellemet terjesztette.

A sok dicsőret és *halhatatlan* érdemek felsorolása után Menyhárt Gáspár ügyvéd beszélt a politikai helyzetről s ajánlta szintén a bárót.

Végül pedig Reményik Károly — mint ipartestületi elnök — szólott azokról az érdemeiről, a melyeket Feilitzsch báró a közgazdaság terén szerzett.

A sok dicsőret csak úgy hullott a báróra, mint a záporosó.

Megbűvölve és a sok dicsőrettől valóssággal hipnotizálva vártuk, azaz jobban mondva lestük azt a pillanatot, midőn ez az égisz felmagasztalt ember a Szamosy János vezetése alatt kiküldöttek élén meg fog jelenni köztünk.

Szent illetődés fogott el mindnyájunkat, a perczek óráknak tetszettek s midőn a jelölt ur belépett a terembe, a csodálattól és a nagy bámulástól alig tudta ajkunk elrebegni az éljént. Dobál Antal üdvözölte és tudatta, hogy e zárlatkörű társaság őt óhajta Kolozsvár második kerületében országgyűlési képviselőjelöltként fellépneti.

És most következett a nagy pillanat. Megszóltat *Ó.*

Elparentálta Groisz Gusztávot és kijelentette, hogy életének vezéreszillaga a kötelességtudás és a munka volt és ehhez ezután is hű marad.

A megnyilatkozott *rendkívüli nagy bizalom* elől nem tér ki és elfogadja a jelöltséget.

A karnagy, azaz pardon, az elnök jeladására felhangzott az éljen s br. Feilitzsch azzal a boldog tudattal távozott, hogy őt csakugyan szabad polgárok jelölték.

— **Időjárás.** Gyertyaszentelő boldogasszony napján hozzá van szokva a gazda, hogy hó réteg fedi a szántót és a fedelet, csilgorgó a hideg annyira, hogy e napon nem eszeppen meg az eszterhéj. A mostani időjárás egészen más. Tegnap 4—5 fok volt a meleg az árnyékban nappal. Éjjel is a fagypontra felül volt a hőmérséklet. Kemény szántó helyett, az utcázakon locs-pocs, olvadás az utakon mindenfelé. E lanyha időt mint az időjósok mondják erős havazás és hideg fogja felváltani. Ma délelőtt eső esett.

— **Merénylet a csegtáblák ellen.** Az éjjel jökeadvü fiatal emberek jobb mulatság hiányában arra az elődeiktől rég elcsépelet foglalkozásra vetemedtek, hogy leszedték, kicserélték és részben elszállították az üzletek csegtábláit. Nagyon be lehettek rugva, mert a helyett, hogy a héber felírású táblákat tépték volna le, miket a rendőrség sem lenne szabad, hogy egy napig is túrjon, mert Kolozsvárt minden zsidó ismeri a magyar betűt, magyar feliratokkal követték el a merényletet. Egy pár hirdetési bódét is megrongáltak. Teljeseket előkerítettek s most a rendőrségnél adnak számot sáfárkodásukról.

— **A főkapitányság irodája.** Ismételtén szót teszünk a miatt, hogy a kolozsvári főkapitányság helyiségei a viszonyoknak nem felelnek meg. A főkapitányok egyes szobái oly szűkek, hogy megfordulni alig lehet bennük, mihelyt két, három ember szorong bennük. Levegője alig van e szobáknak s emberkínzás egy felórát itt tartózkodni. A humanizmus nevében kérjük a főkapitányság egyes osztályait, helyezze tágasabb, megfelelőbb helyiségekbe.

— **Könyvtárlátogató leányok.** A felsőbb leányiskola VI. osztályos növendékei, Versényi György dr. tanáruk vezetése alatt tegnapelőtt meglátogatták az egyetemi és muzeumi könyvtárt, ahol mindent nagy érdeklődéssel tekintettek meg. Bizonyára kedvesen fognak visszaemlékezni e tanulságos látogatásra.

— **Az iparhatósági megbízottak választásáról.** A folyó évi iparhatósági megbízottak választására első ízben egy választó s-m jelentkező, a Nmlgu m. kir. kereskedelmi miniszter ur 1899—1898. sz. leiratával új választás kitűzését rendelte el. Ennek következtében a választás febr. 19-én (vasárnap) reggel 9-től 12 óráig e hivatal 19. sz. irodájában újlag kiirattik. Választandó: a helyi iparhatósághoz 20, a kolozsvári járás főszolgabírájához 10, a nádasmenti járás főszolgabírájához 10 iparhatósági megbízott. Választó jogosult: minden helybeli önálló kereskedő és iparos, a ki legalább 10 ft III. oszt. kereseti adót fizet. A választás szavazó-lapokkal történik. A városi főkapitányságtól. Kolozsvárt, 1899. január hó 28-án. Deák Pál, főkapitány.

— **Maszkura a dutyiban.** Más emberek élnek más idöket élünk. Husz évvel ezelőtt Kolozsvár város hatósága maga rendezte a maszkurások menetét hushagyó keddén. A Reudout épülete volt a kiindulási pont, azután ezirábrábnál ezirábrá maszkurások, gyalog, kocsi, ló és számárháton egy tömegbe verődve, éktelen zenszóval és lármával bejárták a főtér és a belváros utcait. Senki sem ütődött meg, de mindenki mulatott, nevetett rajtuk. E szokást most kiküszöbölték. A maszkurások annyira ritkák lesznek, hogy vidéki muzeumokban fognak belőlük egy egy

párt megőrizni, mint emléket a régi jó idők mulatozásainak.

Ma délelőtt a dutyiban töltött éj után egy félig asszony, félig férfi állott a főkapitányság kihallgatási asztala előtt.

— Mi a neve — kérdé a kapitány.
— Pityirián János.
— Foglalkozása?
— Maszkura vagyok.
— Azt látom, azért is hozták be. De miféle szolgálatban van?

— Darabont szolgálatban instálom.

— Miért öltözött fel így félig asszonynak, félig férfinak.

— Hát instálom — farsang lévén, a bátyámat megakartam tréfálni.

Igy folyt tovább a kihallgatás, melynek vége ílethozatal és büntetés lesz.

Ha a főkapitány oly szigoruan üldözi a maszkurásokat, a mit a rend szempontjából nem helytelenitünk, hirdesse ki a tilalmát plakátokon, hogy tudomást vehessen róla mindenki.

— **Esküvő.** Nyiregyházai Demény Ilonka és csikszentdomokosi Kedves József radnóthi járási szolgabíró folyó évi február 7-én tartják esküvőjüket Oláh-Kocsárdon (Kis-Küküllő várnegy.)

— **Az új Kisfaludysták.** Tegnapelőtt délután tartotta meg a Kisfaludy társaság ülést, hogy az üresedésben levő tagsági helyeket betöltsék. Tulajdonképen heten hiányoztak az alapszabályszerű ötvenből, de a társaság csak hat hely betöltése fölött határozott, a hat közül is csak ötre történt meg a döntés, a hatodik helyre nem kapott senki abszolút többséget. A tagválasztó közgyűlés élénk érdeklődés mellett, a választás maga heves küzdelemmel folyt le. Abszolút többséget kapott és így beválasztottat őt:

Ambrus Zoltán, a ki ugy az írói, mint a költői csoportba ajánlottak.

Berzeviczy Albert, a volt közoktatásügyi államtitkár, a kit, mint történészt, főképp legújabb könyve, az Itália révén ajánlott Beöthy Zsolt.

Jánossy Gusztáv, veszprémi kanonok, aki mint műfordító tűnt ki.
Szabolcska Mihály, az egyik legmagyarabb poéta, a temesvári reformátusok lelkesze.

Alexander Bernát, az ismert műtész. A hatodik helyre nem kapott senki abszolút többséget. Kibuktak a jelöltek közül: Bródy Sándor, Haraszti Gyula, Benedek Elek és Bánóczy József. Irodalmi körökben óriási feltűnést keltett Bródy Sándornak kibukása; hasonló feltűnést keltett az, hogy Alexander Bernát, aki már négyszer kibukott, ezúttal meg lett választva a Kisfaludysták közé.

— **Összetett bor.** A gyanus származásu, de íható bokra nézve a közönség azt mondja, hogy ez a bor jól van megcsinálva. Egy budafoki borkereskedő folyadékait is gyanusnak találta a bor ellenőrző bizottság. E boros ur most megvizsgálhatta borait s annak eredményét közli egyik fővárosi lapban. E biralat azt, mondja, hogy a megvizsgált folyadék megfelel a *forgalomba hozható bor összetételének.*

— **Borzasztó jelenet a sírnál.** A krassószörénymegyei Szákul községéből írják: Tegnap temették el nagy részvét mellett az iteni gör. kel. lelkes néjét, Spatan Aureliát. A sírnál vérgefagyasztó jelenet játszódott le. A mint a koporsót a sírba süllyesztették, az elhunyt tíz éves fia közel jutott a sírhoz és fejével belebukott. Óriási pánik keletkezett erre. Többek elájultak. Nagy nehezen kimentették a kis fiút a sírből, a ki súlyosan megsebesült. A román lelkeszt ájultan vitték haza s most sem tud még feléledni. Az eset az egész falut izgatottságban tartja.

— **A legszebb ékeszszólásnál is szebben beszél a tett.** Haldek fővárosi magnagykereskedő most megjelent árjegyzékének néhány oldalát tőlük meg hazánk legnagyobb és leghevesebb gazdájának elismerő nyilatkozatai, melyek bizonyítják, hogy a Haldek cég egy mint eddig az elmúlt évben is szem előtt tartotta azt az elvet, hogy a legszebb ékeszszólásnál is szebben beszél a tett.

Gyászrovat.

Néhai Sándor János, marosvásárhelyi kir. táblai bíró és nagybirtokos özvegye, *Dessewffy Anna*, Sándor Kálmán kir. táblai bíró és Sándor János főispán, mostoha és nevelő anyja, szívészélhűdés következtében elhunyt 68 éves korában Marosvásárhelyt, február 2-án délelőtt 11 órakor. Temetése Marosvásárhelyt február 4-én délután 2 órakor lesz. Mező-Kapuson a családi sírboltban, február 5-én, délelőtt 10 órakor. Az elhunyt, mint nemes szívvű, és igen vallásos ur asszony, terebélyes családján kívül a közügy és közjótékonyaság terén is áldott emléket hagyott hátra maga után. Nyugodjék csendesen!

Csikszentmihályi Sándor Kálmán a maga, neje Dindár Ilona és gyermekeik; továbbá testvérei: János, neje Tisza Anna és gyermekeik; Agnes; Bertha, özv. Réz Mihályné és gyermekei; Erzzi, báró Szentkereszt Zsigmondné, férje és gyermekei; Emilia, özv. Felméri Lajosné; Klára, Bothos Gyuláné és fia; valamint az elhunytak testvére; Dessewffy József: Sándor Pálné, férje és gyermekei; Péter, Pál, Mihály és József; ugyszintén a korábban elhalt testvéreinek Dessewffy Nándornak gyermekei: Zulejka, dr. Hankó Ödöné, férje és gyermekei; Mathild, Tittl Zsigmondné, férje és gyermekei; Horváth Györgyné, Dessewffy Klára gyermekei; Irma,

Vékony Károlyné és férje; Aranka, Szigethy Miklósné férje és gyermekeik, Károly és Akos nevében, melyen megyszomorodott szívvel jelenti, hogy forrón szeretett mostoha és nevelő anyjuk, illetve testvére és nagynénjük, jó rokonuk: *özv. csikszentmihályi Sándor Jánosné*, született cserneki és tarkeői *Dessewffy Anna* f. évi február hó 2-án d. e. 11 órakor, 68 éves korában, szélhűdés következtében, a halotti szentségek felvétele után, jobb létre szenderült. A nemes költő nő, kit a gondviselés védangyalként küldött egy anyátlan terebélyes család körébe, annak árvaít fölnevelvén és az életnek átadván: most viszsza-költözött teremtojéhez, kit annyira szeretett. A jó szívnek melegével összetartott családnak, szerető rokonoknak, őszinte hálája, igaz szeretete kíséri őt az örökké valóság útjára, imádkozva, hogy jószágos istenfélő lelke az égben találja meg, nemes tettei által megérdemelt jutalmát. Istenben boldogult kedves halottunk földi maradványai f. évi február 4-én szombatn d. u. 2 órakor fognak lakásáról beszentelés után Mező-Kapusra szállítani és ott február 5-én vasárnap d. e. 10 órakor a családi sírboltban örök nyugalomra elhelyeztetni; halhatatlan lelkeért pedig az engesztelő áldozat f. hó 6-án délután d. e. 10 órakor fog a helybeli plébánia templomban az egek urnának bemutatni. Áldott legyen emléke, és az örök világosság ényeskedjék neki! Marosvásárhelyt, 1899. február 2.

Alulíróttak ugy a maguk, mint az összes rokonok nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy a szerető fiú, testvér és rokon galochi *Tömösváry Zoltán* az ev. ref főtanodának V. gym. oszt. növendéke folyó év február hó 1-én reggel 4 órakor, életének 16-ik évében hosszas szenvedés után csendesen elhunyt. Sok szép remény s boldogság szállt a sírba, s a szerető szívek érette örökre vérzeni fognak. Legyen emléke áldott! Béke lengjen porai felett! Kolozsvárt, 1899. február hó 1. galochi Tömösváry Miklós és neje Szombat-helyi Luiza, mint bánatos szülők, Mariska, Zsigmond és Margit, mint testvérek. Özv. galochi Tömösváry Miklósné, özv. Kósa Jánosné, mint nagyanyák.

Az „Ellenzék” panaszkönyve.

A *pénzügyi igazgató úr figyelmébe!* Van-e tudomása a pénzügy igazgató úrnak, hogy a helybeli nagy trafik tulajdonosa — daczára az erre vonatkozó rendeletnek — üzletét mindennap déli 12 órától 2-ig és este fél 9 órától zárva tartja? Kérjük a pénzügy igazgató urat a miniszteri rendeletben körülírt üzleti órák szigorú betartására a bérlet felhívni; mert az már nem járja, hogy a bérlet költsége miatt az állam kárt szenvedjen, s a közönség — e nemű szükségleteiben — kielégítést ne nyerjen.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításai, és sürgöny-levelei.)

A helyzet.

Budapest, febr. 3.

Az ellenzéki kiküldöttek válasza, a melyet a dissidensek vezérei már tegnap délután átadtak a kormánynak, ép oly örömet keltett az ellenzéki pártkörökben, mint a minő leplezetlen consternatiót idézett elő az szabadelvű pártkörben.

Az ellenzéken azt hiszik, hogy ha a mai nap folyamán a dissidenseknek és Széll Kálmánnak nem sikerül a kormányt *engedékenységre* bírni, vagy pedig a kormány maga nem látná be helyzetének és állapottjának tarthatatlanságát, ugy a *békétárgyalások már ma megszakadnak.*

Vannak azonban többen, a kik lehetetlennek tartják, hogy a kormány ne számolna a körülményekkel, a parlament és politikai helyzettel, különösen pedig az ország érdekeivel és még ezután okozandó anyagi károkkal — és tovább is abban a tévhitben leledznék, hogy urálja a helyzetet.

A kormány követeléseit egyszerű henzegésnek minősítik ellenzéki körökben; ez pedig az ellenzékeknek nem imponál.

Az ellenzéki megbízottakat különben hír szerint valószínűleg újabb tanácskozásra kéri fel Széll Kálmán.

A kassai jogász kör.

Budapest, febr. 3.

Megírták a napokban, hogy Madarász Béla r. főkapitány a kassai jogász kört az egyesületi jog megsértésével feloszlatta. A jogászok a feloszlatast megfelelőbbeték a városi tanácshoz. Kassa sz. kir. város tanácsa ma tárgyalta ezen ügyet s a főkapitány határozatát helyben hagyva, a jogászok felebezését elutasította. A jogász ifjúság körében most e miatt óriási az elkeseredés s elvannak határozva, hogy minden lehető jogorvoslatot igénybe vesznek, hogy a kör mielőbb ismét megnyíljk.

Széll Kálmán.

Budapest, febr. 3.

Széll Kálmán tegnap reggel Rátót-ról a fővárosba érkezett s a nap folya-

mán egyrészt a kormánnyal másrészt az ellenzéki kiküldöttekkel értekezett a béke-kompromisszium érdekében.

Tariffa bizottság.

Budapest, febr. 2.

Dániel Ernő báró kereskedelmiügyi miniszter a tariffa-bizottságot megalakította az 1899. évre is s így ezen, közgazdasági életünkben oly fontos tényező működését mielőbb újból megkezdheti. A bizottság összeállításában kiváló gondot és figyelmet fordított a miniszter arra, hogy a közgazdasági élet minden hivatott tényezője abban képviselve legyen, s mig egyrészt bevonta a bizottságba a tarifaügy tudományos művelőit, addig másrészt az ezen ügyek által legközelebb érintett érdekeltségi köröknek is módót és alkalmat nyújtott, hogy képvisellessék magukat a bizottságban s ezáltal annak működése minél hatályosabbá tétessék. A miniszter kinevezte egy év tartamára a következő szakfőfiakat: Neumann Frigyes, Fenyvessy Adolfot, lovag Lederer Sándort, György Endrét, Sándor Pált, Elek Pált, Deil Jenőt, Pekár Imrét, Linczer Imrét, dr. Jekelfalussy Józsefet, Schweiger Márton, Ullmann Emilt és Hatvany-Deutsch Sándort.

A folyó év tartamára meghívta a miniszter a bizottság üléseire; Neményi Ambrust, Vörös Lászlót, megyesi Krausz Lajost, Perczel Bénit, Bethlen Balázs grófot, Heltai Ferenczet, Hieronymi Károlyt, Szabó Jenőt, Lukács Bélát, Wekerle Sándort, Vécsey Sándor bárót, Teleki Sándor grófot, Miklós Ödönt és Weisz Bertholdot.

Kinevezte kijelölés alapján szintén 1899. év tartamára a budapesti kereskedelmi és iparkamara képviselőjében Lánczy Leót, a magyar fővárosi malomegyesület képviselőjében Schwarcz Ármint, a magyar kereskedelmi csarnok képviselőjében Fon Dezsőt, az országos magyar gazdasági egyesület képviselőjében Förster Géazt és Szilassy Zoltánt, a zággrábi kereskedelmi és iparkamara képviselőjében Kresic Milánt, a horvát, szlavian dalmát bán kijelölése alapján Sipvs Miklóst, az országos kereskedelmi és iparszarnok képviselőjében Adler Sándort és a magyar mezőgazdák szövetségére képviselőjében Brüll Mór

Az ellenzék válasza.

Budapest febr. 3.

Az ellenzék válasza roppant konsternációt idézett elő a kormány-pártban.

Azt látják belőle, hogy mig Széllnek sikerült a kormánnytól az ismert klazula elejtését kieszközölni, addig az ellenzékre nem volt semmi befolyással.

Azt hiszik, hogy Bánffy még a kormány válasza előtt Bécsbe megy, **a honnan, ha mint miniszterelnök tér vissza, akkor a békének vége.**

Az ellenzék válasza következtében a Tisza-frakció is értekezletet tartott.

Ők sincsenek megelégedve a helyzettel.

Állítóg Bánffy kijelentette, hogy most már **lemond, mert már a Tiszák is elhagyták.**

A békeakezio.

Budapest, febr. 3.

Ma délelőtt 10 órakor Szilágyi és Horánszky hosszasan tanácskoztak.

Később Szilágyi, Csáky és Andrássy átmentek Budára s átadták Bánffynak az ellenzék válaszát.

Egy másik tudósítás szerint a választ csak szóbelileg közölték.

Széll buzgólkodására a válasz egyes erősebb kifejezését a béke érdekében módosítani fogják.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR. *)

Dolgaim miatt csak most tudok felelni Bálint József azon pókphendi felszólalására, hogy hazugságnak jelenti ki azon állításmat, hogy ő többet magával a kolozsvári gazdasági egyesületben és más helyt is illetlenül viselik magukat. A mit rólok mondtam, azt most is **fenntartom**, bizonyoság rá gazda társaim.

Egyben bátor vagyok a Gazdasági Egyesület tisztelt vezetőit arra kérni, hogy tartózkodjanak az ilyen fráterek bevételétől, mert a komoly, meglemedett gazdák különben ott hagyják az egyület.

Páll János,
hídelvei földész.

*) E rovat alatti közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

